

Charakteristika práva EU

Přednost před vnitrostátním právem

2016 pro 301

Primární právo: zřizovací smlouvy

- Zvláštnosti těchto mezinárodních smluv (odlišnosti od běžných):
- 1. popírají zásadu svrchované rovnosti států
- 2. změny pouze na základě specifického postupu
- 3. vztahují se bez dalšího přímo na jednotlivce

Přenesení výkonu svrchovaných pravomocí na EU

- prvotní je členský stát
- jeho pravomoci jsou původní
- stát rozhoduje o tom, výkon kterých pravomocí přeneše
- nejednoznačnost nebo nejasnost: kdo rozhodne o rozsahu přenesení?
- PEU samo určuje způsob své aplikace (přímý účinek) a podmínky svého vzniku (platnosti) u sekundárního práva

Omezení suverenity: její dvojí pojetí

- „Nezávislost státní moci na jakékoli jiné moci uvnitř i vně“
- 1. Z tohoto hlediska je suverenita členského státu **omezená** – musí přijímat rozhodování a legislativu EU ***i proti své vůli***
- 2. Stalo se tak ale ***vědomě a dobrovolně*** vstupem do EU. Možno ***vystoupit***. To je důkaz přetrvávající **plné** suverenity.

Státní moc

- státní moc si ponechávají členské státy
- na EU se nepřenáší žádná moc, jen kompetence k výkonu pravomocí (pod kontrolou členských států)
- EU nemá žádnou státní moc = není státem
- demokratický deficit

Interpretace práva EU

- čl. 19 SEU
- výlučný monopol Soudního dvora EU
- vlastní výkladová pravidla – autonomní výklad (aby mohl být jednotný)
- metoda výkladu: převládá jazykový a teleologický
- problém: výklad ustanovení o přenosu výkonu pravomocí – je-li jejich rozsah sporný

S h r n u t í

- 1. Právo EU = specifický právní systém, autonomní
- 2. Suverenita členských států celkově zachována – podřizují se Unii podmíněně a na základě předem daného souhlasu
- 3. Pravomoci EU musí být přesně vymezeny, spory by neměl řešit ESD

Nadřazenost a přednost práva EU

- Nadřazenost: širší (loajalita, interpretace)
- přednost = nadřazenost při aplikaci
- *přednost: jedna ze základních zásad pro aplikaci práva EU v členských státech*
- analogie s běžnými mezinárodními smlouvami? – čl. 10 Ústavy
  - zdroj přednosti mezinárodních smluv: Ústava
- Zřizovací smlouvy přednost neřeší.

Přednost práva EU - 2

- Judikatura ESD: maximální účinek práva ES (EU) (**effet utile**)
  - **Van Gend en Loos (26/62)**,
  - **Costa v ENEL (6/64)**

Hlavní argument: bez přednosti by právo EU nefungovalo – bylo by „přebito“ právem vnitrostátním – dosažení integrace by bylo nemožné

Povaha přednosti práva EU

- aplikační přednost
- ESD: členské státy se nemohou dovolávat vlastních předpisů – přednost imanentní vlastností práva EU („unijní“ *pojetí přednosti*)
- „ústavní“ *pojetí přednosti*: ta má zdroj v národních úpravách, prvotní je ústava

Různé projevy nadřazenosti práva EU

- 1. Unijní norma přímo aplikovatelná: nahradí národní normu (substituce), tj. uplatní se **přednost**
- 2. Unijní norma není přímo aplikovatelná: **jiné formy nadřazenosti** (přímý účinek směrnice, „eurokonformní“ výklad, odpovědnost státu vůči jednotlivci)

Charakter přednosti

- aplikační,
- nikoli normativní (nepůsobí neplatnost rozporné vnitrostátní normy), ale....
- ESD nemůže národní zákon zrušit

Rozsah přednosti

- **Členské státy nepochybuji o nadřazenosti a tím ani o *přednosti* práva EU jako takové**
- jaký je ale její rozsah (aplikuje se vždy?)
- Smlouvy mlčí
- judikatura ESD: absolutní
- Prohlášení č. 17 k Lisabonské smlouvě: absolutní
- Ústavní smlouva: čl. I-6 téměř vstoupil do historie – zavedl by materiální přednost

Prohlášení č. 17

- 17. Prohlášení o přednosti práva
- Konference připomíná, že v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora Evropské unie mají Smlouvy a právo přijímané Unií na základě Smluv **přednost před právem členských států, za podmínek stanovených touto judikaturou.**
- Konference dále rozhodla, že se k tomuto závěrečnému aktu připojí stanovisko právní služby Rady o přednosti práva ES ve znění uvedeném v dokumentu 11197/07 (JUR 260):
- "Stanovisko právní služby Rady ze dne 22. června 2007
- Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že přednost práva ES je základní zásadou práva Společenství. Podle Soudního dvora je tato zásada neodmyslitelným prvkem zvláštní povahy Evropského společenství. V době prvního rozsudku této ustálené judikatury (rozsudek ze dne 15. července 1964 ve věci 6/64, Costa/ENEL [1]) nebyla ve Smlouvě žádná zmínka o přednosti. Je tomu tak i dnes. Skutečnost, že zásada přednosti nebude v budoucí smlouvě uvedena, nezmění žádným způsobem existenci této zásady ani stávající judikaturu Soudního dvora."

Přednost práva EU před ústavou?

- **ESD:** samozřejmě
  - **Internationale Handelsgesellschaft (11/70)** – rozpor s ústavou (neproporcionalita dovozní kauce)
- **Německo:** Spolk. úst. soud - Solange I (1974)
- **Francie:** ústava měněna před ratifikací, předběžný ústavní přezkum
  - rozpor směrnice s ústavou: nelze zkoumat
  - rozpor implementačního zákona ke směrnici s ústavou

Přednost práva EU před ústavou? - 2

- **ČR:** *podstata materiálního právního státu*
  - evropský zatýkací rozkaz
  - 1. nález o Lisabonu: „čl. 10a Ústavy nelze použít k neomezenému přenosu svrchovanosti“ – ČR zůstává svrchovaný stát
- Žádný zásadní (otevřený) konflikt v současné době nikde neexistuje
- **Jasně: přednost nelze akceptovat tam, kde EU jedná nad rámec svěřených pravomocí (ale kdo to posoudí-?)**